

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Nc/2/2018
Identifikačné číslo spisu: 3118206759
Dátum vydania rozhodnutia: 08.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3118206759.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne A. bývajúcej v H. zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Martin BARTKO - JUDr. Silvia BARTKOVÁ, so sídlom v Trenčíne, Piaristická 6667, proti žalovaným 1/ Z., bývajúcemu v E. 2/ Z. bývajúcej v E., 3/ A. bývajúcemu v E., žalovaní 2/ a 3/ zastúpení JUDr. Gabrielou Kľačanovou, advokátkou so sídlom v Martine, Andreja Kmeťa 28, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12 C 34/2018, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trenčíne z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 17 NcC 14/2018, takto

rozhodol:

I. Sudkyne Krajského súdu v Trenčíne Z. a A. s ú v y l ú č e n é z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 17 NcC 14/2018.

II. Sudcovia Krajského súdu v Trenčíne A. n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 17 NcC 14/2018.

Odôvodnenie

1. Vo veci vedenej Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 12 C 34/2018 vzniesli žalovaní 2/ a 3/ námietku zaujatosti voči všetkým sudcom tamojšieho súdu ako aj Krajského súdu v Trenčíne. Vo vzťahu k sudcom Krajského súdu v Trenčíne v nej poukázali na skutočnosť, že žalobkyňa je blízkou osobou sudkyne Krajského súdu v Trenčíne Z., ktorá bola zároveň aj osobne prítomná pri obhliadke miesta dopravnej nehody ako osoba príbratá k obhliadke. Mali za to, že je nevyhnutne potrebné, aby predmetnú právnu vec nezaujato a nestranne prejednal a rozhodol okresný súd mimo Trenčianskeho kraja.

2. Následne bol spis Okresným súdom Trenčín podľa § 54 ods. 1 CSP predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Trenčíne ako nadriadenému súdu, kde je vec vedená pod sp. zn. 17 NcC 14/2018. Vzhľadom na to, že námietka zaujatosti smerovala aj proti sudcom Krajského súdu v Trenčíne, predseda spomenutého senátu 17 NcC postúpil spis spolu s vyjadreniami všetkých sudcov Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie podľa § 54 ods. 1 CSP, t. j. posúdenie, či títo sudcovia Krajského súdu v Trenčíne sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 17 NcC 14/2018.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trenčíne (§ 54 ods. 2 CSP) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 49 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

4. Účelom § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania,

b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim,

c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo

d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/).

5. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu buď na návrh strany sporu (§ 52 CSP) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 50 CSP). Obsahom práva na prerokovanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z prejednávania

a rozhodovania sporu pre zaujatosť; ale len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu

pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98 a II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 ods. 1 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania prideleného sporu možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) k danej problematike.

6. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (tu pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce však nie je (subjektívne) stanovisko sudcu či presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale iba existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednáwanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení

subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť a rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je tak to, či obava z vychýlenia nestrannosti je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach a objektívnu nestrannosť samozrejme nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť i len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

7. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

8. Z už spomínanej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitý (nie nezaujatý) vzťah k sporu má. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, k stranám sporu alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

9. V danom prípade je sudkyňa Z. ako dcéra žalobkyne (strany sporu) pre tento svoj pomer k sporu bez ďalšieho vylúčená z jej prejednávania a rozhodovania.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní vyjadrenia sudkyne Krajského súdu v Trenčíne A. ktorá v ňom vyvodzovala svoju zaujatosť vo veci z blízkeho priateľského vzťahu presahujúci rámec kolegiality k sudkyňi Z. (dcéry žalobkyne), dospel k záveru, že takýto blízky osobný vzťah k dcére strany sporu zakladá dôvod, pre ktorý možno mať opodstatnené pochybnosti o jej nezaujatosti z hľadiska § 49 ods. 1 písm. a/ CSP. Preto rozhodol, že aj táto sudkyňa je vylúčená z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

11. Naproti tomu z vyjadrení sudcov A. je zrejmé, že ich vzťah k sporu z dôvodu kolegiality k sudkyňi Z. nepresiahol profesionálny rámec. V tejto súvislosti sa žiada uviesť, že vo všeobecnosti sú vzájomné vzťahy sudcov založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec ich vzájomných vzťahov neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o ich nezaujatosti. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, pôjde o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda išlo by o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Vzťahy medzi sudcami, ktoré však bežný pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú [t. j. ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sa sudcovia navzájom poznajú, pretože na výkon funkcie sú zaradení na rovnaký (prípadne vyšší alebo nižší) súd, v tom istom oddelení alebo senáte], nemajú teda samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 49 ods. 1 CSP. Keďže z vyjadrení vyššie spomenutých sudcov Krajského súdu v Trenčíne a ani z ďalšieho obsahu spisu neboli zistené žiadne skutočnosti významné z aspektu § 49 ods. 1 CSP, ktoré by spochybňovali ich nezaujatosť, Najvyšší súd Slovenskej republiky týchto sudcov z prejednávania a rozhodovania veci nevyľučil.

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.